

Stanovisko Rady pre rozpočet Trnavského samosprávneho kraja k Návrhu záverečného účtu Trnavského samosprávneho kraja za rok 2019

jún 2020

Nižšie uvedené stanovisko vypracovala Rada pre rozpočet (ďalej „Rada“) k Návrhu záverečného účtu Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) za rok 2019, ktorý bol zaslaný členom Rady dňa 18. mája 2020 a v aktualizovanom znení, po zapracovaní pripomienok Rady, dňa 17. júna 2020. Na prípadné zmeny v návrhu záverečného účtu po vypracovaní tohto stanoviska je preto potrebné zo strany úradu TTSK čitateľov upozorniť.

Rada pozitívne hodnotí pokrok, ktorý TTSK v porovnaní s predošlým rokom uskutočnil pri vypracovaní Návrhu záverečného účtu za rok 2019. Pri príprave aktívne reagoval na vznesené pripomienky Rady, poskytol vysvetlenia a potrebné doplnenia. Napriek tomu, že stále existuje priestor na zlepšenie, súčasné znenie poskytuje dostatočné informácie o hospodárení TTSK. Ďalšie zlepšenie kvality záverečných účtov TTSK je vo veľkej miere podmienené úpravou spôsobu zostavovania rozpočtu, najmä priebežným prehodnocovaním merateľných ukazovateľov a ich silnejšie previazanie v rámci rozhodovania o prioritách rozpočtu. Väčšia pozornosť by sa mala venovať tiež hospodáreniu spoločností zriadených TTSK a možným rizikám vyplývajúcich z ich fungovania. Výzvou je tiež nájsť vhodný spôsob prezentácie výsledkov hospodárenia širšej verejnosti. Komunikácia prostredníctvom dosiahnutých cieľov by umožnila vo väčšej miere komunikovať aj občanmi vnímané výsledky ako napr. stav infraštruktúry TTSK alebo kvalita poskytovaných služieb.

Rada pre rozpočet Trnavského samosprávneho kraja (ďalej len Rada) pri hodnotení Návrhu záverečného účtu za rok 2018 vzniesla viacero pripomienok, ktoré sa vzhľadom na časovú tieseň a potrebu väčšej diskusie nepodarilo zapracovať do konečnej verzie. **Rada preto pozitívne hodnotí, že TTSK zapracoval podstatnú časť minuloročných pripomienok Rady v aktuálnom návrhu záverečného účtu**, ako napríklad:

- a. Uvedenie údajov v tabuľkách za posledné tri roky, ako aj uvedenie informácie o percentuálnom medziročnom náraste skutočnosti a upraveného rozpočtu
- b. Zjednotenie formátovania textu, grafov a tabuliek
- c. Detailnejšie doplnenie zdôvodnení v texte, prečo sa rozpočet nesplnil/preplnil
- d. Častejšie využívanie prehľadných tabuliek/grafov
- e. Doplnenie zoznamu používaných skratiek
- f. Zahrnutie viacerých tabuliek z príloh priamo do textu záverečného účtu
- g. Doplnenie vývoja merateľných ukazovateľov za posledné 3 roky ako aj vysvetlenia plnenia/neplnenia merateľných ukazovateľov v dokumente „Hodnotenie plnenia programov TTSK za rok 2019“.

Po preštudovaní predbežnej verzie predloženej na pripomienkovanie Rada predložila svoje doplňujúce námety a odporúčania. **Rada opätovne hodnotí pozitívne, že TTSK zapracoval väčšinu pripomienok a odporúčaní**, ako napríklad:

- a) Doplnenie predslovu predsedu Trnavského samosprávneho kraja (ďalej len TTSK alebo Kraj)
- b) Oddelenie Úvodu od Manažérskeho zhrnutia
- c) Prepracovanie časti o plnení priorit rozpočtu v manažérskom zhrnutí

- d) Doplnenie grafickej informácie o vývoji dlhu TTSK na strane 60
- e) Informácie o počte a štruktúre zamestnancov Kraja
- f) Informácie o priemernej výške hrubej mzdy zamestnancov Kraja
- g) Informácie o platoch predsedu, podpredsedov a hlavného kontrolóra
- h) Oprava chybných údajov
- i) V rámci participatívneho rozpočtu doplnenie zoznamu projektov a odkazu na prílohu

Návrh záverečného účtu zo dňa 17. júna 2020 predstavuje z pohľadu formy a informačnej hodnoty kvalitný zdroj informácií o hospodárení TTSK. Rada pozitívne hodnotí štruktúrovanosť materiálu podľa oblastí a ich logické usporiadanie. Rozsah údajov je vyčerpávajúci, čo svedčí o snahe o transparentnosť tvorcov dokumentu.

Rada veľmi pozitívne hodnotí zapracovanie podrobného manažérskeho zhrnutia v úvode dokumentu s informáciami o hlavných faktoroch, ktoré v danom roku ovplyvnili rozpočet, politických prioritách, zmenách v rozpočte, plnení hlavných položiek, výslednom prebytku a jeho rozdelení ako aj o vývoji dlhu. Zrozumiteľný úvod obsahuje najdôležitejšie informácie o rozpočte a zvyšuje transparentnosť dokumentu. Bez neho by bol dokument pre bežného občana len ťažko čitateľný vzhľadom na jeho rozsiahlosť.

Napriek tomu, že súčasná podoba záverečného účtu je veľmi dobrým štandardom, **Rada má ešte nasledujúce pripomienky a odporúčania.** Viaceré z nich si vyžadujú hlbšiu diskusiu o spôsobe ich zapracovania, pričom niektoré z nich si vyžadujú tiež úpravu tvorbe rozpočtu TTSK na ktorý záverečný účet reaguje:

1. V manažérskom zhrnutí Rada odporúča:

- a. Pred informovaním o prioritách zhrnúť základnú informáciu o plnení príjmov a výdavkov v základnom členení a zdôvodnenie (napr. bežné príjmy stúpili oproti schválenému rozpočtu o 13 mil. eur vďaka rastu výnosu na DPFO o 8,5 mil. eur a rastu grantov a transferov o 5,7 mil. eur; kapitálové výdavky klesli oproti schválenému rozpočtu o 22 mil. eur kvôli poklesu výdavkov na projekty EŠIF vo výške XY).
- b. Pri informovaní o výške dlhu uviesť aj medziročnú zmenu dlhu.
- c. Pri zoradení priorit zohľadniť aj ich vplyv na rozpočet, najskôr uviesť tie najvýznamnejšie.
- d. V grafe 1 na str. 8 použiť inú formu grafu (napríklad ležaté stĺpce), aby bolo vidno všetky položky.
- e. Na str. 9 uviesť aj medziročnú zmenu zisku príspevkových organizácií, prípadne aj osobných nákladov.

2. V časti o dlhu zverejniť aj informácie o potenciálnych skrytých/implicitných dlhoch, napríklad problémoch príspevkových organizácií alebo spoločností naviazaných na rozpočet (Letisko Piešťany), záväzky voči dopravcom z minulých rokov (uvádza sa 2,1 mil. eur za rok 2019), napadnuté zmluvné záväzky, nedobytné pohľadávky, atď. Dôležitosť tohto pohľadu narastá založením novej obchodnej spoločnosti Trnavskej cestnej spoločnosti, s.r.o.

3. Rada odporúča, aby sa venoval väčší priestor vysvetleniu zmien v bilancii aktív a pasív TTSK. Súvaha poskytuje odlišný pohľad na hospodárenie cez zmeny v hodnote majetku spravovaného TTSK. Zmeny

v bilancii by bolo vhodné do budúcnosti popísať a dať do vzťahu k prioritám a vývoju príjmov a výdavkov rozpočtu TTSK. Súčasťou analýzy by malo byť aj vyčíslenie iných rizík a záväzkov (viď bod 3). To platí aj pre nevyhnutnosť vyčíslenia investičného dlhu, najmä v cestnej infraštruktúre, ale aj na iných nehnuteľnostiach patriacich pod TTSK. Informácie o stave majetku by mali slúžiť ako jeden z podkladov pre tvorbu priorit rozpočtu na ďalšie roky.

4. **Pri informovaní o výdavkoch posilniť orientáciu na výsledky**, t.j. ako sa darí naplňovať verejný záujem za vynaložené peniaze (hodnota za peniaze). Vyžaduje si to prehodnotiť štruktúru programov tak, aby boli v súlade s naplňaním hlavných poslání/činností župy, lepšie zadefinovať ciele jednotlivých programov ako aj merateľné ukazovatele uvedené v dokumente „Hodnotenie plnenia programov TTSK za rok 2019“. Ciele aj ukazovatele by mali byť viac kvalitatívne a menej kvantitatívne. Ich prehodnotenie si vyžaduje sústredené úsilie, odporúčame preto realizovať tieto zmeny v rámci osobitného projektu pri príprave rozpočtu na rok 2021. V tejto súvislosti sú stále aktuálne viaceré odporúčania Rady z minulého roka.
5. **Rada odporúča zvážiť doplniť informácie akým spôsobom sa dodržiava pri obstarávaní tovarov a služieb princíp „hodnoty za peniaze“**. Záverečný účet by mohol obsahovať informáciu o realizovaných obstarávaní, ich formách (prehľad základnej štatistiky), identifikovaniu prípadných problémov a tiež zásadách, akým spôsobom dochádza ku špecifikácii predmetu obstarávania (prípadne s odkazom na už zverejnené dokumenty). Rada nemá ambíciu ani kapacitu vyhodnocovať hospodárnosť vynaložených prostriedkov na jednotlivé nákupy TTSK. Záverečný účet však k niektorým výdavkovým položkám neposkytuje dostatočné informácie, čo môže byť bežným čitateľom interpretované ako neehospodárne nakladanie s verejnými prostriedkami. V rámci kapitálových výdavkov ide napr. o nákup 4 notebookov v hodnote 8088 eur¹. Podobnou položkou je nákup fotoaparátu Panasonic Lumix za 2427 eur. Ďalší fotoaparát SONY Alpha A7 III s príslušenstvom v sume 7179 eur². Webová stránka a hlasovacie zariadenie, každé v sume takmer 30-tisíc eur. Obstaranie 2 ks 5K monitorov³. Otázna je nielen na prvý pohľad vysoká obstarávacia cena, ale aj celková potrebnosť týchto zariadení pre TTSK.
6. Vzhľadom na vysoký objem kapitálových výdavkov v rámci rozpočtu, ako aj pravdepodobnosť, že aj v budúcnosti bude dochádzať k presunom medzi rokmi **Rada odporúča zaviesť sumarizáciu rozpočtu jednotlivých investícií** (obdobie realizácie - rok od do, celkový rozpočet, plánované výdavky po rokoch, reálne výdavky po rokoch, a kumulatívny stav k sledovanému obdobiu či už plán ale aj realita). Následne rozdiely zdôvodniť, najmä či ide o časový posun, alebo reálnu úsporu.
7. **Ostatné pripomienky a odporúčania:**
 - a) Rada odporúča zvážiť doplnenie tabuliek o percentuálnu zmenu skutočnosti oproti schválenému rozpočtu. Tento údaj vypovedá o zmenách v priebehu celého roka. V súčasnosti uvádzaný údaj o zmene skutočnosti oproti upravenému rozpočtu vypovedá len o zmenách od poslednej úpravy rozpočtu. Odporúčame zvážiť aj doplnenie ešte jedného stĺpca s % medziročnou zmenou skutočného stavu.

¹ <https://crz.trnava-vuc.sk/trnavsky-samospravny-kraj/faktury/0043/19/>

² <https://crz.trnava-vuc.sk/926284-sk/trnavsky-samospravny-kraj/faktury/0060/19/>

³ <https://crz.trnava-vuc.sk/trnavsky-samospravny-kraj/zmluvy/z20198395z/>

- b) Úpravy rozpočtu na str. 12 a 13 dať do tabuľky (schválený rozpočet, úprava, upravený rozpočet, % zmena) a v texte vysvetliť len najväčšie úpravy.
- c) Doplniť informácie o počtoch zamestnancov a priemernej mzde na zamestnanca aj za rozpočtové a príspevkové organizácie. Uvádzať hodnoty aj oproti schválenému rozpočtu a v kontexte viacerých rokov.

Členmi Rady pre rozpočet TTSK sú Tomáš Meravý z MESA 10, Peter Goliaš z inštitútu INEKO, Viktor Novyzedlák z Kancelárie Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, ekonóm Miroslav Kňazko a expert Tomáš Majthényi.

Stanovisko bolo dňa 24.6.2020 schválené všetkými piatimi členmi rady.